

DATE DOWNLOADED: Tue Oct 18 06:15:49 2022

SOURCE: Content Downloaded from [HeinOnline](#)

Citations:

Bluebook 21st ed.

Predrag Vukasovic, Rise and Fall of Ivan Ivanovic, 2015 Strani PRAVNI ZIVOT 291 (2015).

ALWD 7th ed.

Predrag Vukasovic, Rise and Fall of Ivan Ivanovic, 2015 Strani Pravni Zivot 291 (2015).

APA 7th ed.

Vukasovic, P. (2015). Rise and fall of ivan ivanovic. Strani Pravni Zivot (Foreign Legal Life), 2015(1), 291-7.

Chicago 17th ed.

Predrag Vukasovic, "Rise and Fall of Ivan Ivanovic," Strani Pravni Zivot (Foreign Legal Life) 2015, no. 1 (2015): 291-7

McGill Guide 9th ed.

Predrag Vukasovic, "Rise and Fall of Ivan Ivanovic" [2015] 2015:1 Strani Pravni Zivot 291.

AGLC 4th ed.

Predrag Vukasovic, 'Rise and Fall of Ivan Ivanovic' [2015] 2015(1) Strani Pravni Zivot (Foreign Legal Life) 291

MLA 9th ed.

Vukasovic, Predrag. "Rise and Fall of Ivan Ivanovic." Strani Pravni Zivot (Foreign Legal Life), vol. 2015, no. 1, 2015, pp. 291-7. HeinOnline.

OSCOLA 4th ed.

Predrag Vukasovic, 'Rise and Fall of Ivan Ivanovic' (2015) 2015 Strani Pravni Zivot 291

-- Your use of this HeinOnline PDF indicates your acceptance of HeinOnline's Terms and Conditions of the license agreement available at

<https://heinonline.org/HOL/License>

-- The search text of this PDF is generated from uncorrected OCR text.

-- To obtain permission to use this article beyond the scope of your license, please use:

[Copyright Information](#)

Dr Predrag Vukasović¹

Prikaz knjige:

Prof. dr Jovica Trkulja

USPON I PAD IVANA IVANOVIĆA

Dosije, Beograd 2014. – 468 strana

*Kome zakon leži u topuzu
Tragovi mu smrde nečovještvom.*

Njegoš

Prof. dr Jovica Trkulja već duže vreme istrajava na jednoj temi od suštinskog značaja ne samo za kritičko preispitivanje prošlosti (tematsko određenje časopisa *Hereticus*, čiji je urednik od njegovog pokretanja), već i za svaki pokušaj demokratske rekonstrukcije društva u tranziciji. Reč je o onom što je Trkulja slikovito i tačno nazvao ostrakizmom intelektualaca – poprilično mračnim nasleđem titoizma. Još pre donošenja Zakona o rehabilitaciji (Sl. glasnik RS¹, br. 92/2011 od 7. decembra 2011.) profesor Trkulja doprinosi stvaranju društvene klime neophodne za donošenje i primenu jednog takvog zakona. Između autističkog odbijanja da se prihvati samoočiglednost da je Titova Jugoslavija proganjala intelektualce metodima antistaljinističkog staljinizma i nastojanja jurišnika u srednji vek koji bi da rehabilituju svaku antikomunističku šušu, bez obzira na to koliko su joj ruke ogrezle u krvi, Trkulja je neumorno dokazivao da postoji prostor za pravnu normu koja neće bitu ogoljeni diktat trenutnih ideoloških pobednika, već civilizacijska tekovina koja obavezuje sve buduće ideološke pobednike. Navodeći žalosno dug spisak pojedinaca stradalih ne

¹ Naučni saradnik, Institut za uporedno pravo Beograd; e-mail: predrag.vukasovic2012@gmail.com

samo i ne toliko zbog svojih političkih uverenja, koliko zbog saopštavanja činjenica koje nisu godile ušima tadašnjih vlastodržaca, podsećao je one koji su izbegli progon da svoj imunitet duguju slučajnim idiosinkrazijama ili ne naročito laskavom nedostatku intelektualne hrabrosti i/ili poštenja. Takav nijansirani pristup problemima rehabilitacije žrtava komunističkih (i inih) progona nije mogao naići na razumevanje zarobljenika manihejskog pogleda na svet i sledbenika logike: „ko nije s nama, on je protiv nas“. Njegova poruka upućena je mimo još uvek duboko polarizovane scene tranzicijske Srbije, ka jednom pokolenju koje će o sopstvenoj prošlosti suditi staloženije, racionalnije i analitičnije, no što smo mi u stanju. Stoga, knjige Jovice Trkulje predstavljaju tukididovsku „poputninu za budućnost“ upravo u onom smislu koji je imao na umu atinski istoričar.

Sukob vlasti i intelektualaca u Srbiji mnogo je stariji od uspostavljanja komunističkog jednoulja; on seže do samih početaka moderne Srbije. Vlast je oduvek bila sklona instrumentalizaciji intelektualaca, kao što ni intelektualci nisu prezali od posezanja za sredstvima političke prinude u ostvarivanju sopstvenih vizija. Iz perspektive ukupne društvene dinamike, pitanje ko je prvi počeo deluje irelevantno; vlast snosi daleko veći deo odgovornosti prosto zato što je fizički jača. Odnosi između kneza Miloša, apsolutnog gospodara još poluautonomne Srbije, i Vuka Karadžića, njenog najvećeg – gotovo bi se moglo reći jedinog – predstavnika na evropskoj kulturnoj i intelektualnoj pozornici više je nego paradigmatičan. Ipak, u XIX veku progon intelektualaca ostao je u relativno umerenim granicama, svakako ne toliko zbog prosvećenosti vladajućih, koliko zato što intelektualci behu retka, dakle i skupa roba. Šikaniranja ni tada nije nedostajalo: setimo se zlehude sudbine Đure Jakšića u obrenovićevskoj Srbiji. Ali ta represija beše difuzna, decentralizovana; ona nije imala zastrašujuću snagu, neumoljivu efikasnost ni duboko antihumani karakter totalitarnih diktatura XX veka. Pa ni ovaj najmaligniji vid progona intelektualaca nije čedo komunizma; avangarda proletarijata samo je preuzela aparat prinude monarhističke Jugoslavije, obogaćen inovacijama građanskog rata i nacifašističke strahovlade. Suočeni sa zločinima počinjenim u ime revolucije, ne smemo zaboraviti prethodna stradanja njenih ideologa, baš kao što ni neizmernost žrtava palih za slobodu ne opravdava divljanje oslobodilaca nad svojim stvarnim ili izmišljenim neprijateljima. Intelektualna istorija moderne Srbije u tom pogledu slična je istoriji Rusije, gde je sloboda intelektualnog stvaralaštva bila moguća samo kao očajno kratak prelaz iz carističkog samodržavlja u boljševičku diktaturu. U slučaju Srbije zlatno doba političkog liberalizma trajalo je nešto duže, ali je i ovde propalo pod teretom naraslih socijalnih, političkih, ideoloških i nacionalnih

protivrečnosti znatno pre pobedničkog defilea partizanskih jedinica na Terazijama. U uvodnim poglavljima knjige prof. Trkulja, nakon podsećanja na dvovekovnu tradiciju negativnog odnosa zvanične Srbije prema autonomnim i kritičkim intelektualcima, izlaže fenomenologiju progona pisaca publicista i naučnika u komunističkoj Jugoslaviji. On identifikuje četiri pojavna oblika u kojima se ovaj progon manifestovao: a) progon narodnih neprijatelja; b) suđenje za delikt mišljenja; c) zabrana knjiga, novina, časopisa, pozorišnih predstava, filmova i TV emisija i d) kulturnopolitički slučajevi. On, međutim, napominje da ova klasifikacija oblika progona nije savršena; u Ivanovićevom slučaju nalazi elemente sve četiri navedene kategorije.

Nije svaki progon intelektualaca njihov ostrakizam. Delikt mišljenja, ma koliko nespojiv sa postulatima demokratske države (Trkulja naglašava načelnu razliku između delikta mišljenja i verbalnih delikata koji postoje u svim modernim pravnim sistemima), odnosi se na *pojedinačno, konkretno određeno* autorsko delo; ostrakizam intelektualca *unapred* pogađa *sva buduća dela* zabranjenog autora, bez obzira na njihovu stvarnu sadržinu. Delikt mišljenja je pravni, ili bar kvazipravni institut, čija se primena – makar dormalno – zasniva na nategnutom, bezobalno širokom tumačenju krivičnopravne norme. Jadna li je država koja se oseća ugroženom od ispovesti jedne izmišljene fudbalske zvezde, ma koliko ta ispovest korespondirala sa stvarnim elementima njene nevesele nogometne zbilje! Ostrakizam intelektualca je vanpravni i protivpravni fenomen; on nema utemeljenje ni u najnakaradnije protumačenoj krivičnopravnoj normi zato što je suprotan elementarnom pojmu prava. Situacija je analogna onoj u kojoj bismo lopovu koji je ukrao nešto iz prodavnice doživotno zabranili kupovinu u bilo kojoj prodavnici. Ostrakizam intelektualca ne može se, stoga, ostvariti pravnim sredstvima; on mora ostati izraz ogoljene političke sile, akt nasilja ne samo prema ostrakiziranom intelektualcu, već i prema pravnom poretku koji je sama država uspostavila. Trkulja ukazuje na specifične društvene i psihološke mehanizme njegove implementacije: ostrakizam ne bi bio moguć bez egzistencijalne nesigurnosti, malograđanskog konformizma, karijerističkog oportunitizma i podaničkog mentaliteta većine kulturnih i javnih delatnika. Nijednom učesniku ovog sveopšteg bojkota dirigovanog odozgo nije pala na pamet šteta koju nanosi ne Ivanu Ivanoviću – preživeo je on i bez njihovog milodara – već srpskoj kulturi. Kao da talentovanih pisaca ima na svakom ćošku, kao da oni nisu dragocenost koju treba čuvati brižljivije od trezora Narodne banke; njihovu bahatost reljefno je izrazio Petar Džadžić, tadašnji urednik u „Prosveti“, u pismu progonjenom autoru: „*Malo ti je što nisi u zatvoru; hoćeš još i knjigu da ti objavimo.*“

Pošto je čitaocu ukratko podsetio na širi istorijski okvir, opšte karakteristike i moguću periodizaciju progona intelektualaca u socijalističkoj Jugoslaviji, Trkulja pristupa Ivanovićevom životopisu mirno, analitički dokumentovano i nepristrasno, kao da nije u pitanju dugogodišnji prijatelj i saborac u nastojanju da se prevlada nasleđe autoritarne i totalitarne prošlosti. On opravdano ukazuje na dve okolnosti koje su položaj progonjenog Ivana Ivanovića činile težim, a progon nemilosrdnijim: porodično poreklo i sredinu u kojoj je radio. Pisac potiče iz najviđenije porodice u kraju, a otac mu se, kao aktivni oficir, za vreme Drugog svetskog rata pridružio Jugoslovenskoj vojsci u otadžbini. Klasičan primer nepodobnog porodičnog porekla u komunističkoj Jugoslaviji. U velikom gradu, gde porodično zaleđe igra ograničeniju ulogu u određivanju životnog puta pojedinaca, ta činjenica nije morala jednoznačno odrediti životni put budućeg disidenta; u uskoj, zatvorenoj i zagušljivoj palanačkoj sredini južne Srbije, gde se svi znaju, gde se porodične omraze i netrpeljivosti prenose s kolena na koleno i gde društveni mentalitet nije suviše odmakao od onog iz vremena krvne osvete, minulo bogatstvo i četnička prošlost porodice dobijaju težinu i neumitnost sudbine. Ovim činocima treba dodati nagonsko neprijateljstvo takvih sredina prema svim duhovnijim stremljenjima kao prema nečem što one ne razumeju niti mogu razumeti, jer leži daleko iza horizonta njima poznatog i pojmljivog iskustva. Trkulja uravnotežuje ove neideološke, gotovo bih mogao reći antropološke fenomene sa ukupnom atmosferom pojačanih napada na nezavisne intelektualce stvorenom posle obračuna s liberalnim krilom rukovodstva SK Srbije 1972. godine. On napominje da „slučaj Ivanović“ verovatno ne bi ni bio otvoren da je piščevo prvo delo objavljeno odmah po predaji rukopisa. Tragikomično deluje podatak da se u danima u nedeljama pre sudske zabrane *Crvenog kralja*, dok je u beogradskim knjižarama vladala prava jagma za ovim romanom, u Kuršumliji, Prokuplju, čak ni u Nišu knjiga uopšte nije nalazila u prodaji. Jesu li palanački knjižari bili politički obavešteniji od svojih kolega iz metropole? Ili su – što je daleko verovatnije – napadi na pisca i njegovo delo dolazili upravo iz njegovog zavičaja, iz sredine koja je „znala“ piščevu četničku pozadinu i preko sopstvenih veza u partijskom vrhu isposlovala njegov ostrakizam. Takav maćehinski odnos prema talentima svih vrsta nije specifičnost Kuršumlije; on bi se mirne duše mogao preneti na čitavu Srbiju. Kako je to sjajno primetio Milan Vlačić, tada novinar „Politike“, koga Trkulja s razlogom citira, *ako neko ne primećuje sopstvene vrednosti, nije ni zaslužio da ih ima*. U tom pogledu, Srbija, poput Rusije, ima bolju kulturnu produkciju nego što zaslužuje.

U svojim *lucida intervalla* komunisti su shvatali da se idejne borbe mogu dobiti samo idejama, nipošto batinom. Sećam se da je jedno vreme na takozvanom idejnom frontu bila aktuelna krilatica *knjigom na knjigu*. Divna, efektna parola. Što je najvažnije, zvuči tako demokratski. No, ima jedna začkoljica: knjiga-odgovor na neprijateljsku knjigu nekako neće sama da se napiše baš onog dana kad nam je potreban jasan i nedvosmislen odgovor klasnom neprijatelju; i za najtanju knjižicu potrebno je vreme. A revolucija ne čeka nikoga, posebno ne gospodu intelektualce da smisle nešto smislenije od napada neprijatelja naroda i države. Zar ne bi drugovi iz pravosuđa, DB, narodne milicije i ostalih bezbednosnih struktura mogli malko da pripomognu, samo dok ne zarezem olovku, umočim pero u mastilo, dok mi na um ne dođe neka spasonosna ideja kojom ću poraziti one što bi da nas skrenu s Titovog puta. Zbog takve arogancije političke moći i indolencije komunističkih ideologa komunizam beše idejno mrtav mnogo pre pada Berlinskog zida – režim se oslanjao samo na silu i rutinu navike, legitimizacijske osnove krajnje problematične u predinamičnom svetu s kraja XX veka. Zato, kad je kucnuo čas, okamenjene ideološke fraze bratstva – jedinstva, nacionalne ravnopravnosti i ekonomske demokratije nije imao ko da brani; kritički intelektualci, koji su do Drugog svetskog rata bili uglavnom naklonjeni političkoj levici, behu poslednji koji bi to sada činili. Po starom balkanskom običaju, sa prljavom vodom komunizma iz korita je izbačeno i dete svetovnosti, prosvetiteljstva i modernizacije. Usledilo je bezglavo srljanje u srednji vek. Ivanu Ivanoviću može služiti na čast što se nije nalazio među tim jurišnicima .

Knjiga prof. Trkulje nije delo o „slučaju Ivanović“, jednom od mnogobrojnih progona kritičkih intelektualaca koje je socijalistička Jugoslavija vršila u svim periodima svog postojanja; ona naprotiv, pruža celovit pogled na Ivanovićevo javno delovanje, pri čemu je njegov stvaralački opus s pravom shvaćen kao najvažniji vid tog delovanja. Zato se priča o Ivanovićevom životu i delu ne završava ni 1990. godine s formalnim uspostavljanjem višestranačja u Srbiji, ni 2000. godine s početkom prave tranzicije. Naime, Ivanović nije *samo* kritičar komunističkog jednonumlja; da je tako, njegova dela ne bi nadživela komunizam kao svoje izvorište i inspiraciju; aktuelnost njihove poruke istopila bi se na prvim zracima tek ogranulog sunca slobode brže no vosak na krilima heroja čijim je imenom nazvao glavni lik svoje prve objavljene knjige. Da bi se analiziralo društvo, moraš ga napustiti, usamiti se, stati nasuprot njemu, oceniti ga ne prema njegovom najčešće narcisoidnom mišljenja o sebi, već u neublaženoj svetlosti pogleda sa strane. Nisu li, dakle, progonitelji učinili uslugu progonjenome, veću no što je on sam spreman da prizna? Takav opozicioni stav prema društvu Ivanović je zadržao, u osnovi, i

posle petooktobarske revolucije; nije li već 6. oktobra napustio redove sada vladajuće Demokratske stranke? Ivanović – političar mogao se u jednom trenutku pridružiti vladi, postavši pomoćnik ministra kulture; Ivanović – pisac, međutim, nije hteo da ga na tom putu duže prati. Treba li se uistinu čuditi što su ga i u demokratskoj Srbiji (ili bar Srbiji koja kaže da želi biti demokratska) mimoilazila državna i književna priznanja? Istina, dobio je sudsku rehabilitaciju, ali je to – kao i većina drugih stvari u postpetooktobarskoj Srbiji – učinjeno traljavo, uz višak oklevanja i manjak entuzijazma, bez materijalnog obeštećenja, jer je, zaboga, država siromašna. Siroti, mali Levijatan! Kad se poigrava sudbinama svojih najdarovitijih državljana, prisiljavajući ih da se ilegalno ili polulegalno bave književnošću, tada je bogata i moćna; kad treba da nadoknadi bar deo štete koju je pričinila sopstvenom bahatošću i nerazumom, postaje puki prosjak. Prof. Trkulja voli da kaže kako je rehabilitacija potrebija nama – njihovim nemim ili bar nedovoljno glasnim sunarodnicima – nego kritičkim intelektualcima proganjanim u komunističkom režimu; njih je već rehabilitovao sud istorije, onaj isti tribunal koji besprizivno osudi onog što priznavaše samo sud svoje Partije.

Posebnu vrednost Trkuljine knjige čini „Dokumentarna hronika“ – zbirka dokumenata koji se odnose na progon Ivana Ivanovića. Ne ograničavajući se na sudske spise iz dva krivična postupka protiv pisca – onog u Pančevu i Prokuplju, ona pruža potpunu i autentičnu sliku kritičke recepcije *Crvenog kralja* u dnevnoj, nedeljnoj i periodičnoj štampi, kao i u elektronskim medijima. Najvažnije karike u Ivanovićevom ostrakizmu, postupke koji su ugrozili piščevu fizičku egzistenciju, predstavljaju njegovo isključenje iz radnog odnosa u kuršumlijskoj gimnaziji i faktička (a posle odlaska u invalidsku penziju i pravna) zabrana njegovog ponovnog zaposlenja. Zato su dokumenti o disciplinskom postupku protiv Ivanovića i njegovom isključenju iz radne organizacije dragoceni kao ilustracija nezakonitosti i protivpravnosti u kojoj završava komunistički, kao i svaki drugi totalitarizam. Dokumentovano su prikazane i reakcije srpske i jugoslovenske javnosti na sudski progon jednog mladog i perspektivnog pisca i njegovo isključenje iz radnog odnosa. Najzad, tu su i dokumenti u kojima se ogleda odnos demokratske Srbije prema bivšem disidentu – akti koji se odnose na sudsku rehabilitaciju Ivana Ivanovića, odbijanje zahteva za rehabilitaciono obeštećenje i dodeljivanje nagrade „Radoje Domanović“ za doprinos srpskoj satiri. U celini, Dokumentarna hronika omogućava čitaocu da stekne celovit uvid u Ivanovićev progon *nezavisno* od narativnog dela knjige. U prilogu ove iscrpne anatomije jednog od kulturnopolitičkih slučajeva koje je tako uspešno proizvodila SFRJ nalazi se odabrana foto-dokumentacija.

**INSTITUT ZA UPOREDNO PRAVO
INSTITUTE OF COMPARATIVE LAW**

ISSN 0039 2138

UDK 34

STRANI PRAVNI ŽIVOT

2/2015

Beograd, 2015.

Redakcija

Editorial board

Prof. dr Miodrag Orlić

redovni profesor Pravnog fakulteta u Beogradu u penziji

Prof. dr Olga Cvejić-Jančić

redovni profesor Pravnog fakulteta u Novom Sadu u penziji

Prof. dr Spiridon Vrelis

redovni profesor Pravnog fakulteta u Atini i direktor Helenskog instituta za međunarodno i strano pravo u Atini

Prof. dr Mikele Papa

redovni profesor Pravnog fakulteta u Firenci i Prorektor Univerziteta u Firenci

Prof. Dr. habil. Dr. Wolfgang Rohrbach

redovni profesor, Državni Univerzitet u Beču

Prof. dr Vid Jakulin

redovni profesor Pravnog fakulteta u Ljubljani

Dr Stefanos Kareklas

advokat iz Soluna

Prof. dr Alesandro Simoni

redovni profesor Pravnog fakulteta u Firenci

Prof. dr Đorđe Ignjatović

redovni profesor Pravnog fakulteta u Beogradu

Prof. dr Đorđe Đorđević

redovni profesor Kriminalističko-policijske Akademije u Beogradu

Prof.dr Dušan Vranjanac

vanredni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta Union u Beogradu

Prof. dr Dejan Đurđević

vanredni profesor Pravnog fakulteta u Beogradu

Ratomir Slijepčević

sekretar Komisije za izradu Građanskog zakonika Republike Srbije

Doc. dr Goran Dajović

docent Pravnog fakulteta u Beogradu

Dr Branislava Knežić

naučni savetnik u Institutu za kriminološka i sociološka istraživanja

Dr Ana Knežević Bojović

naučni saradnik, NALED

Dr Jovan Ćirić

naučni savetnik u Institutu za uporedno pravo

Prof.dr Nataša Mrvić Petrović

naučni savetnik u Institutu za uporedno pravo

Prof. dr Vladimir Čolović

naučni savetnik u Institutu za uporedno pravo

Dr Aleksandra Rabrenović

naučni saradnik u Institutu za uporedno pravo

Doc. dr Jelena Ćeranić

naučni saradnik u Institutu za uporedno pravo

Dr Katarina Jovičić

naučni saradnik u Institutu za uporedno pravo

Prof. dr Vladimir Đurić

naučni saradnik u Institutu za uporedno pravo

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Editor in chief

Prof.dr Vladimir Čolović

ZAMENIK GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA

Deputy of Editor in Chief

Prof. dr Nataša Mrvić Petrović

SEKRETARI REDAKCIJE

Secretaries of editorial board

Mr Jelena Vukadinović

Mr Milica Matijević

TEHNIČKI UREDNIK

Technical Editor

Miloš Stanić

IZDAVAČ

Publisher

INSTITUT ZA UPOREDNO PRAVO

Institute of Comparative Law

Beograd, Terazije 41

e-mail: institut@icl.org.rs, www.comparativelaw.info; tel. (011) 32 33
213

Štampa : **GORAGRAF**

Tiraž : 300 primeraka

SADRŽAJ

Vid Jakulin

**PRANJE NOVCA U AKTIMA EUROPSKE
UNIJE I SAVETA EUROPE11**

Dejan Popović, Gordana Ilić-Popov

**O POJMU PORESKE DRŽAVNE POMOĆI
U PRAVU EVROPSKE UNIJE I UTICAJU
NA SRPSKO PRAVO23**

Nataša Mrvić-Petrović

**PREVENTIVNE MERE PREMA OSUĐENICIMA
OPASNIM PO DRUŠTVO U PRAVIMA
SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA
I VELIKE BRITANIJE41**

Boris Krivokapić

**REŠAVANJE MEĐUNARODNIH SPOROVA
PRED MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA53**

Natalia Erpyleva

**EVOLUCIJA REGULISANJA SUKOBA ZAKONA
U MEĐUNARODNOM PRIVATNOM PRAVU
RUSIJE I POLJSKE79**

Dejan Šuput

**NASTAJANJE SPORTSKOG PRAVA
EVROPSKE UNIJE99**

Aleksandra Rabrenović

**IZAZOVI PROCESA ZAPOŠLJAVANJA U
DRŽAVNOJ SLUŽBI U BIH – PRAVNI I
SOCIOLOŠKI ASPEKT117**

Ana Knežević Bojović

UČEŠĆE CIVILNOG SEKTORA U
PROCESU PRIDRUŽIVANJA EVROPSKOJ UNIJI
I PRAKSA NACIONALNOG KONVENTA O EU131

Велимир Живковић

КОДИФИКАЦИЈА, ЛЕГИТИМНОСТ И
ТЕНЗИЈЕ У МЕЂУНАРОДНОМ
ИНВЕСТИЦИОНОМ ПРАВУ145

Сања Стојковић – Златановић

ГЕНЕТСКА ДИСКРИМИНАЦИЈА И
ГЕНЕТСКО ТЕСТИРАЊЕ У ОБЛАСТИ РАДА
И ЗАПОШЉАВАЊА – ОСНОВНА ПРАВНА ПИТАЊА157

Ana Batričević

VANSUDSKE MERE I VANSUDSKE
SANKCIJE U MALOLETNIČKOM
KRIVIČNOM PRAVU KANADE169

Александра Вишекруна, Милош Станић

ПРАВНИ ПОЛОЖАЈ СУПРУЖНИКА
ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ У
ПОЈЕДИНИМ ЕВРОПСКИМ
ПОСТКОМУНИСТИЧКИМ ЗЕМЉАМА189

Jasmina Vukotić

STICANJE STVARNIH PRAVA NA NEPOKRETNOSTIMA
U DOBROJ VERI U NEMAČKOM PRAVU209

Jelena Lopičić Jančić

МЕЂУНАРОДНОПРАВНИ АСПЕКТ STATUSA
JUGOSLOVENSKIH RATNIH ZAROBLJENIKA
U LOGORU OSNABRIK U NEMAČKOJ
OD 1941-1945. GODINE221

Dragana Čvorović, Veljko Turanjanin

SPORAZUM O PRIZNANJU KRIVIČNOG DELA U
PRAKSI TRIBUNALA ZA BIVŠU JUGOSLAVIJU239

Ana Janković Jovanović

**OSNOVNI PROBLEMI I IZAZOVI U RADU
NACIONALNIH PREVENTIVNIH MEHANIZAMA257**

Vukan Slavković

**SAVREMENO ANGLOAMERIČKO KRIVIČNO PRAVO
I STADIJUMI IZVRŠENJA KRIVIČNOG DELA271**

Tuxo B. Цакух

**УСТАВНО-ПРАВНИ АСПЕКТИ ЗАШТИТЕ
ПРАВА НА ИМОВИНУ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ281**

Амра Мухомух

СТАРОСНА ДИСКРИМИНАЦИЈА295

Iva Tošić

**PRIMENA PRAVILA O SAOBRAĆAJU NA MLADE
VOZAČE U SAD, ZEMLJAMA REGIONA I SRBIJI313**

Ljubinko Mitrović

**Prikaz udžbenika: Akademik Prof. dr Rajko Kuzmanović,
Prof. dr Siniša Karan,
USTAVNO PRAVO327**